

Politieke Markt

Vergadering van 14 december 2021
Programma - Duurzaamheid

Rapportage Transitievisie Warmte: Samen aan de slag voor een aardgasvrij Steenwijkerland

Auteur

Ype Woersem van

Overlegd met

Kor Venhuizen, Merijn de Jong

Portefeuillehouder

T. Bijl

Samenvatting

In het klimaatakkoord stelt de rijksoverheid het doel uiterlijk in 2050 een aardgasvrije gebouwde omgeving te hebben. In 2021 moeten alle gemeenten daarom een Transitievisie Warmte vaststellen. De warmtetransitie is onderdeel van de energietransitie. Dit betekent dat in de jaren tussen nu en 2050 gefaseerd steeds meer woningen en andere gebouwen met alternatieven voor aardgas worden verwarmd.

De Transitievisie Warmte heeft van 7 juli tot en met 7 september 2021 ter inzage gelegen. Hierop zijn twee zienswijzen ingediend, die hebben geleid tot één aanpassing aan het stuk. In dit voorstel wordt gevraagd de 'Rapportage Transitievisie Warmte: Samen aan de slag voor een aardgasvrij Steenwijkerland' vast te stellen, inclusief de verwerking van de zienswijzen, en daarbij de vier uitgangspunten die we hanteren voor de uitwerking van deze visie bij het uitvoeren van de plannen in onze wijken en dorpen.

Beschrijving

Inleiding

In het landelijke Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere gemeente eind 2021 een Transitievisie Warmte heeft vastgesteld. Het doel van deze Transitievisie Warmte is aan te geven welke alternatieven voor aardgas per wijk of dorp mogelijk zijn en wanneer elke wijk of elk dorp van het aardgas afaaat. Dit sluit aan op de ambitie van Steenwijkerland om in 2050 energieneutraal te zijn en geen gebruik meer te maken van fossiele brandstoffen, zoals aardgas. Uiterlijk 2050 moet het volledige woningenbestand op andere manieren dan met aardgas worden verwarmd. Dezelfde doelstelling geldt voor andere gebouwen. De rijksoverheid stelt daarbij als tussendoel dat in 2030 1,5 miljoen woningen aardgasvrij zijn, 20% van het totaal. Dit betekent overigens niet dat in elke gemeente in 2030 20% van de woningen aardgasvrij moet zijn.

In Steenwijkerland staan in totaal ongeveer 20.000 woningen en 3.500 andere gebouwen, verspreid over bijna 100 wijken en dorpen. Bij elkaar verbruiken deze gebouwen jaarlijks ongeveer 30 miljoen kubieke meter aardgas. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in haar Startanalyse onderzocht hoe per wijk en dorp de route naar aardgasvrij ingevuld kan worden tegen de laagste nationale kosten. De uitkomsten hiervan zijn uiteengezet in onze Transitievisie Warmte. Deze uitkomsten gelden als startpunt. Wanneer we met een specifieke wijk of specifiek dorp aan de slag gaan, worden de verschillende alternatieven samen met inwoners en andere belanghebbenden verder onderzocht.

De Transitievisie Warmte is de afgelopen maanden opgesteld in overeenstemming met verschillende belanghebbenden, zoals plaatselijke belangen, energiecoöperaties, woningbouwcorporaties, ondernemers en inwoners. Van 7 juli tot en met 7 september 2021 heeft het ter inzage gelegen, zodat onze inwoners rondom de zomervakantie ruim de mogelijkheid kregen een zienswijze in te dienen. Bovendien zijn in deze periode twee persberichten uitgestuurd en twee digitale bewonersbijeenkomsten georganiseerd. Het ter inzage leggen heeft geleid tot twee zienswijzen, die als bijlage zijn toegevoegd. Tevens is het document 'Verwerking zienswijzen Transitievisie Warmte Steenwijkerland' toegevoegd, met daarin onze reactie op de zienswijzen. De zienswijzen hebben geleid tot één aanpassing in de Transitievisie Warmte, namelijk een aanscherping van het traject van de G1000-burgertop en de daaruit voortvloeiende beslispunten.

Vier uitgangspunten

In de route naar aardgasvrij stellen we vier uitgangspunten centraal die aansluiten op de situatie in onze gemeente.

1. *We starten met besparen:* besparen van energie is het kernuitgangspunt voor de energietransitie in onze gemeente. Energie die je niet gebruikt, hoeft je niet te vervangen door een hernieuwbaar alternatief. Daarom zetten we op verschillende manieren in op besparing, zoals met het stimuleren van energiebesparende maatregelen en energiecoaches. Naast woningverbetering is gedrag namelijk een erg belangrijke factor. Hoeveel bespaard kan worden, hangt van veel factoren af. Een ruwe schatting is dat ongeveer 40% van ons huidige energieverbruik voor warmte bespaard kan worden. Een deel hiervan is al bereikt, maar een belangrijk deel moet nog plaatsvinden met behulp van isolatie en gebruik van (hybride) warmtepompen.
2. *We behouden het gasnet voor groen gas:* we zetten voor een deel van onze warmtevraag in op vervanging van aardgas door groen gas. Dat betekent dat ook een aanzienlijke besparing gerealiseerd moet worden, omdat groen gas veel minder beschikbaar zal zijn dan aardgas nu. Alle woningen worden dus zoveel mogelijk geïsoleerd en waar mogelijk voorzien van tenminste een hybride warmtepomp. Zo wordt in ieder geval een deel van de warmte elektrisch opgewekt. Het resterende deel, bijvoorbeeld tijdens strenge winterdagen, kan dan met bijmenging van groen gas worden ingevuld en eventueel op termijn met bijmenging van waterstof. Dat is ook in het belang voor de inwoner, omdat diens energierekening flink omlaag gaat en het woongenot omhoog. Rendo heeft als ambitie dat in 2030 het aardgasnet gevuld is met groen gas. Deze ambitie is alleen mogelijk als aan de hierboven genoemde voorwaarden (energiebesparende maatregelen, hybride of volledige warmtepomp) voldaan wordt. Al het geproduceerde groene gas bespaart direct aardgas en zorgt daarmee voor minder uitstoot van broeikasgassen.
3. *De warmtetransitie is woonlastenneutraal:* dit betekent dat een investering zichzelf terugverdient. Als voorbeeld: het isoleren van een woning voor € 5.000,- levert een jaarlijkse besparing van € 250,- op en is in 20 jaar terugverdiend. Door verschuiving van belasting op elektriciteit richting aardgas en door toenemende energieprijzen worden deze investeringen steeds rendabeler.
4. *We doen het samen:* omdat deze opgave onze inwoners in hun woning bereikt, hebben zij een grote stem in het bepalen van de route naar het aardgasvrij maken van die woning.

Voorstel

Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte voldoen we aan de eis vanuit het Klimaatakkoord. Bovendien geven we onze inwoners met deze visie een eerste inzicht in de vraag hoe hun woningen en andere gebouwen met alternatieven voor aardgas kunnen worden verwarmd.

Argumenten

1. Iedere gemeente moet eind 2021 een Transitievisie Warmte hebben vastgesteld.

2. De Transitievisie Warmte sluit aan op het Klimaatakkoord en de ambities daarin om uiterlijk 2050 de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen tot vrijwel nul te reduceren.
3. De Transitievisie Warmte geeft een eerste richting aan de manier waarop onze gemeente aardgasvrij wordt. In de Transitievisie Warmte staat beschreven 1) hoe en 2) wanneer elke wijk en elk dorp van het aardgas af kan gaan. Dit is een eerste opzet op basis van de Startanalyse van het PBL. Welk alternatief (of alternatieven) voor aardgas in een specifieke wijk of specifiek dorp wordt gekozen, wordt in een nader vorm te geven wijkaanpak bepaald, zoveel mogelijk samen met onze inwoners.
4. De Transitievisie Warmte geeft woningeigenaren, bedrijven en andere belanghebbenden richting. Door aan te geven hoe en wanneer wijken en dorpen van het aardgas af kunnen gaan, weten inwoners en andere belanghebbenden waar zij aan toe zijn. Zo kunnen zij anticiperen op de mogelijkheden te investeren richting het aardgasvrij maken van hun woning of gebouw.

Kanttekeningen en risico's

De komende jaren moet blijken of het geproduceerde groene gas beschikbaar is voor verwarming van gebouwen en zo ja, of voldoende groen gas geproduceerd kan worden voor het volledig vervangen van de resterende gasvraag in Steenwijkerland.

Duurzaamheid en social return

Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte voldoen wij aan de eisen vanuit het Klimaatakkoord. Daarnaast zetten wij stappen richting het aardgasvrij maken van onze warmtevoorziening, waarmee we voldoen aan onze ambitie om in 2050 geen broeikasgassen meer uit te stoten.

Financiële toelichting

Met de Transitievisie Warmte zijn geen directe kosten gemoeid. Voor het doorlopen van de Wijkuitvoeringsplannen wordt financiële ruimte gevraagd (via de Perspectiefnota) om de stimulerende maatregelen die nodig zijn om inwoners mee te krijgen en de warmtetransitie te kunnen betalen.

Uitvoering en planning

Onze ambitie voor de komende jaren richt zich op het zo goed mogelijk isoleren van zoveel mogelijk woningen. Vanuit de Transitievisie Warmte gaan we aan de slag in specifieke wijken en dorpen, maar ook gemeentebreed zetten we in op het ondersteunen van inwoners die zelf aan de slag willen gaan met het aardgasvrij of -arm maken van hun woning, met name door het uitvoeren van energiebesparende maatregelen als isoleren en technieken als hybride warmtepompen. Dit gebeurt met adviezen op maat, ondersteund met subsidies en leningen. Hieronder staat een overzicht van de verschillende reeds lopende acties op dit gebied.

- Energiecoaches via Infopunt Duurzaam Doen
- Gratis maatwerkadviezen van DCZ via het Duurzaam Bouwloket
- Gratis online adviezen via het Duurzaam Bouwloket
- Gratis warmtescan gecombineerd met maatwerkondersteuning via Infopunt Duurzaam Doen
- Informatiebijeenkomsten over energiebesparende maatregelen via het Duurzaam Bouwloket
- Isolatiesubsidie voor doe-het-zelfinitiatieven van Gemeente Steenwijkerland
- Sociale Duurzaamheidslening van Gemeente Steenwijkerland
- Duurzaamheidslening maatschappelijke organisaties van Gemeente Steenwijkerland
- Financiële ondersteuning van energiecoöperaties
- Informatie over energiebesparende maatregelen en beschikbare leningen en subsidies via onder meer Infopunt Duurzaam Doen, IK BEGIN!, Duurzaam Bouwloket en eigen website

Vooruitlopend op de Wijkuitvoeringsplannen in wijken en dorpen is reeds begonnen met de verkenning van warmtealternatieven in de eerste wijken en dorpen. In Woldmeenthe, Oostermeenthe en Nieuwe Gagels wordt samen met het buurtteam Energiek Rondom de Middenweg gekeken naar het beste warmtealternatief per wijk en de daarvoor minimaal benodigde energiebesparende

maatregelen per woning. De eerstkomende periode richten we ons vooral op het bereiken van de benodigde energiebesparing. Deze verkenning kan worden omgezet in een Wijkuitvoeringsplan, dat per wijk of dorp aangeeft wat het warmtealternatief wordt (of welke mix van alternatieven), wanneer de wijk of het dorp aardgasvrij is en welke stappen nodig zijn om daar te komen.

Naast deze eerste drie wijken kijken we welke andere wijken en dorpen geschikt zijn voor een eerste verkenning richting een Wijkuitvoeringsplan. Er zijn verschillende aanknopingspunten om met een wijk of dorp te beginnen. Zo kan aangesloten worden op renovatieplannen van woningbouwcorporaties, om daar ook koopwoningen bij te betrekken. Ook kunnen interessante bronnen van restwarmte nader onderzocht worden, om zo na te gaan of en in hoeverre deze kunnen dienen als bron voor een warmtenet.

Daarnaast kunnen we kijken naar weg- en rioleringswerkzaamheden en het combineren van de aanleg van een warmtenet daarmee. Verder willen we, aansluitend op ons vierde uitgangspunt, het samen met onze inwoners doen. Daar waar initiatieven van inwoners zijn die bij willen dragen aan het aardgasvrij maken van hun dorp of wijk, willen wij kijken hoe wij hen daarin kunnen ondersteunen. Ook andere koppelingen zijn mogelijk en worden meegenomen bij de selectie van wijken en dorpen, zoals het aansluiten op Wijk- en dorpsvisies.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

De raad besluit de 'Rapportage Transitievisie Warmte: Samen aan de slag voor een aardgasvrij Steenwijkerland' en het 'Eindverslag inspraak Transitievisie Warmte Steenwijkerland' vast te stellen en daarbij onderstaande vier uitgangspunten te hanteren voor de uitwerking van deze visie in de wijkaanpakken.

Uitgangspunten:

1. *We starten met besparen.*
2. *We behouden het gasnet voor groen gas.*
3. *De warmtetransitie is woonlastenneutraal.*
4. *We doen het samen.*